

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa B. B.

przeciwko PKS SA w S.

o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy i płacy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 maja 2011 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w O.

z dnia 18 stycznia 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. wyrokiem z dnia 18 stycznia 2011 r. oddalił apelację pozwanego P.K.S. S.A. w S. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w E. z dnia 25 października 2010 r. i zasądziła od pozwanego na rzecz powoda B. B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

W uzasadnieniu orzeczenia o kosztach procesu wskazano, iż rozstrzygnięcie oparte zostało na przepisach art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 1 w związku z § 12

ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Spór w przedmiotowej sprawie obejmował bowiem kwestię przywrócenia powoda do pracy u pozwanego, a nie wysokość wynagrodzenia za czas pozostawania bez zatrudnienia. Nie ma zatem podstaw do zastosowania w niniejszym przypadku przepisu § 11 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, skoro zasądzone wynagrodzenie za pracę uzależnione jest od podjęcia przez powoda pracy i ma akcesoryjny charakter. Nadto w sprawie o przywrócenie do pracy pracownika objętego szczególną ochroną przed rozwiązaniem stosunku zatrudnienia, gdy rozwiązanie to następuje bez wymaganej zgody organizacji związkowej, nakład pracy pełnomocnika strony jest mniejszy niż w sprawie o przywrócenie do pracy innych osób, niepodlegających takiej ochronie, a uprawnionych do wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy nie dłuższy niż za trzy miesiące.

Zażalenie na powyższe postanowienia złożył powód, zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu błędną wykładnię § 11 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) poprzez przyjęcie, że w sprawie o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez zatrudnienia stronie wygrywającej spór przysługuje zwrot kosztów zastępstwa procesowego tylko w oparciu o przepis § 11 ust. 1 pkt 1 cytowanego rozporządzenia. Żalący się wniósł o uchylenie przedmiotowego postanowienia i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 960 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję lub o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, przy czym w każdym przypadku z zasądzeniem na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Żalący się podniósł, iż przedmiotem niniejszego sporu była kwestia przywrócenia powoda do pracy u pozwanego na dotychczasowe warunki pracy i

płacy oraz zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez zatrudnienia. Oba roszczenia mają samodzielny charakter i mogą być dochodzone przez stronę równolegle. Jednocześnie nie są to roszczenia tożsame rodzajowo, chociaż oba mają majątkowy wymiar. W sytuacji, gdy dochodzi do kumulacji różnych rodzajów spraw, należne od każdej z nich stawki minimalne wynagrodzenia pełnomocnika strony podlegają zsumowaniu. W konsekwencji przysługujące w niniejszym przypadku wynagrodzenie radcy prawnego odpowiadać powinno sumie stawek minimalnych przewidzianych w § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma żalący się zauważając, że roszczenia o przywrócenie do pracy oraz o zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy - mimo akcesoryjnego i warunkowego charakteru tego ostatniego - mają samodzielny byt i mogą być dochodzone równolegle w tym samym bądź odrębnych procesach. Mimo to niesłuszną jest teza o przysługiwaniu stronie wygrywającej spór wynagrodzenia z tytułu zastępstwa procesowego z uwzględnieniem stawek minimalnych obliczonych oddzielnie dla każdej z dochodzonych łącznie pretensji pozwu.

Analizę trafności zaskarżonego postanowienia wypada rozpocząć od przypomnienia, że już w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 1967 r. w sprawie opłat za czynności zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 48, poz. 241 ze zm.) w § 10 ust. 1 wprowadzono zasadę, że w sprawach cywilnych majątkowych podstawą obliczenia opłaty na rzecz zespołu jest wartość przedmiotu sprawy, a w postępowaniu egzekucyjnym - wartość egzekwowanego roszczenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Natomiast w § 15 pkt 5 rozporządzenia przewidziano opłatę stałą w sprawach o przywrócenie lub dopuszczenie do pracy. Akt ten obowiązywał również po wejściu w życie z dniem 1 stycznia 1975 r. ustawy z dnia 26 czerwca 1974 – Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141). Pod rządami Kodeksu pracy, poczynając od rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 1980 r. w sprawie opłat za czynności zespołów

adwokackich (Dz. U. Nr 28, poz. 131), którego § 17 ust. 1 pkt 1 i 2 stanowił, że w postępowaniu przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych wynagrodzenie na rzecz zespołu wynosi w sprawach o nawiązanie umowy o pracę, o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, o przywrócenie do pracy lub o ustalenie sposobu ustania stosunku pracy – od 300 do 400 złotych, zaś w sprawach o wynagrodzenie lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt4 (a właściwie – wymienione w pkt5 odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej) – 75% stawki obliczonej od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sporu, wszystkie kolejne akty prawne normujące tę problematykę zawierały podobne przepisy. Taka regulacja zawarta była w § 17 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 grudnia 1981 r. w sprawie opłat za czynności zespołów adwokackich (Dz. U. z 1982r. Nr 1, poz. 9); § 19 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 1985 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 51, poz. 166); §18 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1988 r. sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 25, poz. 180); § 18 ust. 1 pkt1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 1989 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 57, poz. 343); § 18 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 1991 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 17, poz. 76); §17 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 48, poz. 220); oraz § 14 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Nr 154, poz. 1013). To ostatnie rozporządzenie zostało uznane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r., P 1/01 (Dz. U. Nr 78, poz. 717) za niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, aczkolwiek nie z uwagi na swoje uregulowania, lecz na niezgodność z powołanym przepisem

Konstytucji upoważnienia ustawowego, na podstawie którego zostało ono wydane, polegającą na nieokreśleniu wytycznych dotyczących treści rozporządzenia.

Również obecnie obowiązujące akty prawne regulujące tę problematykę, ujmują ją w identyczny sposób. Stosownie do treści § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm., dalej zwanego rozporządzeniem), w sprawach ze stosunku pracy o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy stawka minimalna wynosi 60 złotych, zaś zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, w sprawach z zakresu prawa pracy o wynagrodzenie za pracę lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt 4 stawka minimalna wynosi 75% stawki obliczonej na podstawie § 6 od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sprawy. Stawki minimalne w takiej wysokości przysługują także radcom prawnym na podstawie § 11 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Trzeba zauważyć, że mimo wejścia w życie Kodeksu pracy i wyraźnego określenia w art. 45 § 1 oraz art. 56 § 1 a także art. 56 § 1 w związku z art. 67 tego aktu pretensji przysługujących pracownikowi w razie nieuzasadnionego lub dokonanego z naruszeniem obowiązujących przepisów wypowiedzenia bądź rozwiązania bez wypowiedzenia umowy o pracę albo naruszenia przez pracodawcę przepisów o wygaśnięciu umowy, wśród roszczeń z tytułu ustania stosunku pracy, z których dochodzeniem połączono - w powołanych wyżej rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości - stawkę minimalną opłat za czynności adwokackie i radcowskie w stałej wysokości wymienia się tylko roszczenie o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne i przywrócenie do pracy. Jednocześnie w zamieszczonych we wspomnianych rozporządzeniach katalogach spraw z zakresu prawa pracy uprawniających do stałej stawki opłat za czynności profesjonalnych

pełnomocników konsekwentnie pomijano i pomija się sprawy o odszkodowanie (choć przepisy Kodeksu pracy wymieniają to roszczenie wśród roszczeń z tytułu wadliwego rozwiązania stosunku pracy) i rezygnuje się z użycia jednego, szerszego określenia „spraw o roszczenia z tytułu ustania stosunku pracy”. Cytowane przepisy rozporządzeń łączą natomiast w jednej grupie roszczenia o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę i o przywrócenie do pracy oraz ustalenie sposobu ustania stosunku pracy z żądaniem nawiązanie stosunku pracy. Wszystkie te sprawy są sprawami majątkowymi, lecz – w przeciwieństwie do odszkodowania – niepieniężnymi, a ich wspólnym mianownikiem jest to, że dotyczą istnienia, bytu stosunku pracy, podczas gdy roszczenie o odszkodowanie jest zamiennikiem roszczeń skierowanych na zapobieżenie rozwiązaniu stosunku pracy (żądanie uznania wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne) lub restytucję już zakończonego stosunku (żądanie przywrócenia do pracy). Z uwzględnieniem żądania przywrócenia do pracy przepisy art. 47 i art. 57 k.p. wiążą zaś prawo pracownika do wynagrodzenia za czas pozostawania bez zatrudnienia, które nie jest wprost wymienione w rozporządzeniach regulujących wysokość opłat za czynności adwokatów lub radców prawnych w sprawach sądowych.

Warto zatem poświęcić kilka uwag na temat charakteru i specyfiki poszczególnych roszczeń z tytułu wadliwego rozwiązania stosunku pracy, by w tym kontekście zastanowić się nad trafnością zarzutów żalącego się pod adresem zaskarżonego orzeczenia.

Wspomniane roszczenia łączy to, że u ich źródeł leży bezprawność czynności pracodawcy związanych nie tylko z rozwiązaniem, ale szerzej – z ustaniem stosunków pracy, zarówno stosunku umownego (nieuzasadnione lub niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę; niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia; naruszenie przepisów o wygaśnięciu umowy o pracę), jak i stosunków pozaumownych (uregulowanego w Kodeksie pracy stosunku pracy z powołania, czy unormowanych w pragmatykach służbowych stosunków pracy z mianowania), jak również z nieuzasadnionym lub niezgodnym z prawem przekształceniem treści tychże stosunków (wypowiedzenie warunków pracy i płacy). Owa bezprawność czynności pracodawcy polega zatem na jej niezgodności z przepisami prawa albo na jej bezzasadności lub sprzeczności

z zasadami współżycia społecznego. Jest ona wspólną przesłanką rozstrzygnięcia o wymienionych roszczeniach, tak głównych jak i akcesoryjnych. Poszczególne pretensje wywodzone a tego tytułu nie mają jednak takiego samego charakteru.

I tak roszczenie o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne zmierza do zapobieżenia wystąpieniu konsekwencji dokonanego przez pracodawcę wypowiedzenia umowy o pracę, a orzeczenie sądowe uwzględniające tego rodzaju żądanie pozwu ma konstytutywny charakter, gdyż uchyla skutki wadliwego oświadczenia woli.

Z kolei roszczenie o przywrócenie do pracy ma na celu reaktywowanie między stronami stosunku pracy o treści istniejącej przed rozwiązaniem poprzedniego. Podstawową konsekwencją wyroku uwzględniającego powództwo jest zatem ukształtowanie nowego stosunku pracy na uprzednich warunkach, a dopiero w wyniku tego następuje skutek w zakresie obowiązku dopuszczenia pracownika do pracy i zapłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez zatrudnienia, co z kolei zależy od zgłoszenia przez pracownika w odpowiednim czasie gotowości podjęcia pracy.

Oba zatem roszczenia (o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne i o przywrócenie do pracy) skierowane są bądź na zachowanie bytu i dotychczasowego kształtu łączącego strony stosunku pracy bądź na ukształtowaniu go ponownie na poprzednich warunkach. Kształtujący charakter jest więc jedyną (w razie uwzględnienia powództwa o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę) lub podstawową (w przypadku orzeczenia o przywróceniu do pracy) cechą wyroku sądowego wydanego w tego rodzaju sprawach. Elementy zasądzenia świadczenia w postaci wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy mają w tych orzeczeniach wtórne znaczenie. Mimo to oba roszczenia są roszczeniami majątkowymi. W orzecznictwie i w literaturze podkreśla się, że żądanie - a tym samym sprawa, w której to żądanie jest rozpoznawane - ma charakter majątkowy wówczas, gdy zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron. Takimi sprawami mogą być zarówno sprawy o świadczenie (pieniężne lub niepieniężne), jak i sprawy o ustalenie albo o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1961 r., 2 CR 909/59, OSPIKA 1962, nr 1

poz. 8; z dnia 11 lipca 2001 r., IV CZ 108/01, LexPolonica nr 355374; z 28 lutego 2001 r., I CZ 152/00, LexPolonica nr 1543382; z dnia 28 listopada 2001 r., II UZ 81/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 450; z dnia 3 grudnia 2001 r., I PZ 95/01, OSNP 2003 nr 23, poz. 572 oraz z dnia 23 lutego 2004 r., I PZ 132/03, OSNP 2004 nr 24, poz. 423). O majątkowym charakterze roszczenia procesowego decyduje ściśle powiązanie zasadniczego przedmiotu rozstrzygnięcia z mieniem powoda lub - inaczej ujmując - bezpośredni wpływ rozstrzygnięcia na stan mienia powoda lub bezpieczeństwo tego mienia (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2002 r., IV CZ 29/02, OSP 2003 nr 4, poz. 52 z glosą W. J. Katnera). Jeżeli oczekiwania powoda co do rozstrzygnięcia sądu skierowane są bezpośrednio na zaspokojenie interesu ekonomicznego, to sprawa dotyczy praw majątkowych, jeżeli zaś zamiarem powoda jest ukształtowanie stosunków osobistych, to roszczenie ma charakter niemajątkowy, bo nie zmierza do osiągnięcia bezpośredniego skutku ekonomicznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2002 r., I CZ 163/02, OSP 2004 nr 5, poz. 60 z glosą S. Sołtysińskiego).

I wreszcie roszczenie o odszkodowanie, jedyne wśród roszczeń z tytułu nieuzasadnionego lub niezgodnego z przepisami rozwiązania bądź wygaśnięcia stosunku pracy, które ma majątkowy i zarazem pieniężny charakter, a które nie jest skierowane na zachowanie lub odtworzenie stosunku pracy na poprzednich warunkach, lecz przysługuje w zamian za skuteczną (choć wadliwą) modyfikację treści tegoż stosunku (przy wypowiedzeniu zmieniającym) lub jego rozwiązanie. Wbrew nazwie, nie jest ono odszkodowaniem sensu stricto, skoro jego zasądzenie nie jest zależne od rzeczywistego powstania szkody po stronie pracownika. Wobec ustawowo limitowanej wysokości świadczenia, nie stanowi ono również pełnego naprawienia szkody wyrządzonej oświadczeniem woli pracodawcy.

W tym miejscu warto wspomnieć, w jaki sposób ustawodawca traktuje roszczenia pracownika z tytułu ustania stosunku pracy na płaszczyźnie unormowań Kodeksu postępowania cywilnego, zwłaszcza po dodaniu do Kodeksu postępowania cywilnego art. 23¹. Stanowi on, że w sprawach o roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy wartość przedmiotu sporu stanowi, przy umowach na czas określony – suma

wynagrodzenia za pracę za okres sporny, lecz nie więcej niż za rok, a przy umowach na czas nieokreślony – za okres jednego roku. W judykaturze przyjmuje się, że hipoteza normy prawnej wyrażonej w tym przepisie objęte są sprawy dotyczące bytu stosunku pracy: jego nawiązania, ustalenia istnienia, przekształcenia treści w drodze wypowiedzenia zmieniającego, zapobieżenia wystąpieniu skutku rozwiązującego oświadczenia woli pracodawcy przez orzeczenie o uznaniu wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne oraz reaktywowania już rozwiązanego stosunku przez orzeczenie o przywróceniu do pracy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2002 r., I PZ 18/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 102; z dnia 13 stycznia 2006 r., I PZ 26/05, LEX nr 272587; z dnia 19 stycznia 2006 r., III PZ 14/05, OSNP 2007 Nr 1 – 2, poz. 18 i z dnia 11 kwietnia 2008 r., I PZ 4/08, OSNP 2009 nr 15 – 16, poz. 204), przy czym chodzi tak o umowne jak i pozaumowne stosunku pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2002., I PKN 328/01, LEX nr 54792). Mimo posłużenia się przez ustawodawcę w cytowanym przepisie szerokim pojęciem „spraw o roszczenia dotyczące rozwiązania stosunku pracy”, bez ich wymieniania, jak ma to miejsce w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, w orzecznictwie konsekwentnie odmawia się sprawom o odszkodowanie kwalifikacji z tegoż przepisu. W uchwale z dnia 6 grudnia 2001 r., III ZP 28/01 (OSNP 2002 nr 7 – 8, poz. 41) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż w tej kategorii spraw wartość przedmiotu sporu stanowi podana kwota pieniężna (art. 19 § 1 k.p.c.), a nie suma wynagrodzenia za pracę (art. 23¹ k.p.c.). W uzasadnieniu uchwały wyjaśniono, że „między art. 19 i 23¹ KPC nie zachodzi sprzeczność, a wręcz odwrotnie - przepisy te są komplementarne. Zgodnie z art. 19 § 1 KPC w sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby w zamiar innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu. W innych sprawach majątkowych powód obowiązany jest oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, uwzględniając postanowienia zawarte w artykułach poniższych (art. 19 § 2 KPC). Z regulacji tych wynika jednoznacznie, że sprawy o prawa majątkowe mogą dotyczyć roszczeń pieniężnych lub innych praw majątkowych (niepieniężnych). Sposób oznaczenia wartości przedmiotu sporu dla spraw majątkowych o roszczenia pieniężne określa art. 19 § 1 KPC, a więc stanowi go "podana kwota

pieniężna". Chodzi przy tym o kwotę pieniężną, której zasądzenia powód żąda, a nie o kwotę, która mu przysługuje według przepisów prawa materialnego (por. postanowienie z dnia 5 lutego 1998 r., I PZ 69/97, OSNAPiUS 1999 r. nr 4, poz. 131). W sprawach majątkowych o roszczenia niepieniężne powód jest obowiązany oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, uwzględniając postanowienia zawarte w "artykułach poniższych" do art. 19 § 2 KPC, a więc między innymi uwzględniając postanowienia art. 23¹ KPC. Oznacza to więc, że art. 23¹ KPC w zakresie, w jakim reguluje sposób oznaczenia wartości przedmiotu sporu w sprawach o roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy, ma zastosowanie tylko do roszczeń majątkowych niepieniężnych. W sprawach dotyczących rozwiązania stosunku pracy będą to więc sprawy o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne lub o przywrócenie do pracy. Sprawa o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy jest sprawą o roszczenie pieniężne i dlatego jej wartość przedmiotu sporu stanowi kwota wskazana (podana) przez powoda zgodnie z art. 19 § 1 KPC. Do takiej sprawy sposób oznaczenia wartości przedmiotu sporu wynikający z art. 23¹ KPC nie ma zastosowania".

Nie można zapominać o konsekwencjach regulacji Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących ustalania wartości przedmiotu sporu dla obliczenia kosztów sądowych w sprawach z zakresu prawa pracy, będących wszak w świetle art. 98 k.p.c. istotną częścią kosztów procesu.

Godzi się zatem zauważyć, że kwestie wysokości opłat sądowych w sprawach z zakresu prawa pracy reguluje art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, w sprawach z zakresu prawa pracy pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (zdanie pierwsze), natomiast w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 zł, pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych opłatę stosunkową (zdanie drugie). Przepis ten ma zastosowanie do wszystkich spraw z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 k.p.c., zarówno wszczętych przez pracownika jak i pracodawcę.

W judykaturze wyraźnie odsyła się zaś do unormowań art. 19 i nast. Kodeksu postępowania cywilnego odnośnie do ustalania wartości przedmiotu sporu i – odpowiednio - wartości przedmiotu zaskarżenia dla celów związanych z obliczeniem opłaty sądowej od pism procesowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2006 r., II PZ 43/06, OSNP 2007 nr 23 – 24, poz. 353; z dnia 11 grudnia 2006 r., I PK 197/06, OSNP 2008 nr 5 – 6, poz. 69 i dnia 18 czerwca 2007 r., II PZ 22/07, niepublikowane).

Nasuwa się pytanie, jakie znaczenie ma regulacja Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ukształtowane na ich podstawie orzecznictwo sądowe dla rozstrzygnięcia sporu o wysokość opłaty za czynności radców prawnych w sprawie o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez zatrudnienia.

Godzi się wspomnieć, że upoważnienie, na podstawie którego zostało wydane komentowane rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), zawarte jest w art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2010 r. nr 10, poz. 65), Zgodnie z przepisami tegoż artykułu opłaty za czynności radców prawnych wykonujących zawód w kancelariach radców prawnych lub w spółkach oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej ustala umowa z klientem. Stawki minimalne za czynności radców prawnych, o których mowa w art. 22⁵ ust. 1, określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Naczelnej Rady Adwokackiej, mając na względzie rodzaj i zawartość sprawy oraz wymagany nakład pracy radcy prawnego (art. 22⁵ ust. 3 ustawy o radcach prawnych). Podobne kryteria należy brać pod uwagę przy ustalaniu wysokości opłat za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego (art. 22⁵ ust. 2 ustawy). Minister Sprawiedliwości określa wysokość tych opłat, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa w art. 22⁵ ust. 3

ustawy, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy radcy prawnego.

Należy zatem zwrócić uwagę, że opłaty za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości są jednym z elementów wynagrodzenia radcy prawnego. Podstawą ustalania opłat za czynności radcy prawnego pozostaje umowa z klientem, a jedynie w zakresie ustalania opłat za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego, ustawa o radcach prawnych i przepisy wykonawcze wprowadzają ograniczenia, co nie jest jednak równoznaczne z ograniczeniami wynagrodzenia radcy prawnego jako takiego (por. wyrok TK z 10 grudnia 2003 r., sygn. K 49/01, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 101, s. 1167).

Minister Sprawiedliwości w § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia uzależnił wysokość zasądzanych opłat za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego od niezbędnego nakładu pracy pełnomocnika, a także od charakteru sprawy i wkładu pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, zaś podstawą zasądzenia tejże opłaty ustanowił stawki minimalne określone w kolejnych przepisach, zaznaczając, iż opłata nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sporu. §4 ust. 1 rozporządzenia powiązano natomiast wysokość stawek minimalnych od wartości przedmiotu sprawy lub jej rodzaju.

Sposób ustalenia wysokości opłaty za czynności radcy prawnego nie nasuwa trudności, gdy przedmiotem sporu są wyłącznie roszczenia majątkowe, z którymi przepisy rozporządzenia nie wiążą szczególnych reguł ustalania stawek minimalnych, odmiennych niż wartość przedmiotu sprawy. W takim przypadku zsumowanie wartości zgłoszonych pretensji wyznacza - w myśl art. 21 k.p.c. - wartość przedmiotu sporu, a ta z kolei stanowi w świetle §6 jest podstawę obliczenia stawki minimalnej. Sytuacja komplikuje się w razie kumulacji roszczeń, dla których prawodawca posługuje się odmiennymi kryteriami określania stawek minimalnych, np. wartości przedmiotu sprawy i jej rodzaju.

W przypadku spraw majątkowych, jakimi są sprawy o przywrócenie do pracy, w § 11 ust. 1 pkt1 rozporządzenia zerwano zaś z zasadą uzależnienia stawki

minimalnej od wartości przedmiotu sprawy na rzecz jej rodzaju, określając ową stawkę w stałej wysokości 60 złotych. W przeciwieństwie jednak do unormowań § 6a ust. 2 i 3 oraz §10 ust. 2 omawianego aktu, regulujących - w odniesieniu do spraw, których rodzaj determinuje wysokość stawki minimalnej – kwestię objęcia lub nieobjęcia taką stawką wynagrodzenia pełnomocnika od dochodzonych łącznie roszczeń majątkowych, cytowany §11 nie zawiera podobnego przepisu.

Słusznie żalący się poszukuje wskazówek interpretacyjnych w tym zakresie w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 40/09 (OSNC 2010, nr 2, poz. 26). Rozważając możliwość zastosowania rozwiązań przyjętych w ustawie o kosztach sądowych do ustalania opłat za czynności adwokatów w sprawach o dochodzone łącznie roszczenia jednorodnjowe, z którymi wiąże się stała stawka minimalna, Sąd Najwyższy podkreślił, iż w § 4 ust. 1 rozporządzenia, odmiennie niż w art. 29 u.k.s.c., jest mowa o sprawie, a nie o pozwie, od którego pobierana jest opłata. Ta różnica terminologiczna wyraża odmienną istotę i funkcję opłat przewidzianych w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i stawek minimalnych określonych w rozporządzeniu. W przypadku ustawy chodzi o opłaty od pozwu jako pisma procesowego, co jest związane z fiskalną funkcją kosztów, natomiast w rozporządzeniu o stawki odnoszące się do rodzaju sprawy prowadzonej przez pełnomocnika, a więc o odtworzenie potencjalnego nakładu pracy pełnomocnika i ograniczenie wysokości zasądzanych kosztów. W przypadkach typowych nakład pracy pełnomocnika w sprawie kumulującej roszczenia jest z zasady mniejszy niż w oddzielnych sprawach o każde z nich, gdzie w grę wchodzi konieczność przygotowania większej liczby pism procesowych i udział w większej liczbie posiedzeń sądowych. Kumulacja roszczeń nie powinna jednak pozostać bez wpływu na zasądzone przez sąd koszty zastępstwa procesowego. Kierując się zasadami odpowiedzialności za wynik sprawy i zwrotu kosztów celowych, w każdym przypadku sąd powinien rozważyć, w ramach przesłanek przewidzianych w § 2 ust. 2 rozporządzenia, możliwość zasądzenia wielokrotności stawki minimalnej do jej sześciokrotnej wysokości.

Wracając do realiów niniejszego sporu wypada stwierdzić, że użyte w § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia pojęcie „sprawy o przywrócenie do pracy” jest szersze od terminu „sprawa o roszczenie o przywrócenie do pracy”. Obejmuje

bowiem nie tylko roszczenie główne, jakim jest samo przywrócenie do pracy, ale także przewidziane w przepisach Kodeksu pracy, regulujących instytucję przywrócenia do pracy, akcesoryjne wobec podstawowego żądania pretensje o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. Podstawową kwestią sporną w tego rodzaju procesach pozostaje problem zasadności i prawidłowości samego rozwiązania stosunku pracy i na nim przede wszystkim koncentruje się główny nakład pracy pełnomocnika związany z wyjaśnieniem i rozstrzygnięciem sporawy. Natomiast zagadnienie należnego pracownikowi wynagrodzenia za czas pozostawania bez zatrudnienia ma drugorzędny charakter, a wysokość tego świadczenia z reguły nie jest kwestionowana przez strony. Dodatkowe zaangażowanie radcy prawnego w ewentualne rozwiązanie tej ostatniej kwestii może zaś znaleźć odzwierciedlenie w decyzji o podwyższeniu opłaty za czynności pełnomocnika do wysokości sześciokrotności stawki minimalnej.

Za przyjęciem takiej wykładni komentowanych przepisów przemawia dodatkowo treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10 (niepublikowanej), w której stwierdzono, że podstawę zasądzenia opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, a jakim mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 16e, poz. 1348 ze zm.). Obie kategorie spraw są bowiem sprawami podobnego rodzaju (o prawa majątkowe, oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej), o tym samym stopniu zawiłości i wymagającymi zbliżonego nakładu pracy pełnomocnika w ich wyjaśnienie i rozstrzygnięcie. Skoro zatem w sprawie o majątkowe i zarazem pieniężne roszczenie o odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy, która to sprawa - z racji odmiennego charakteru dochodzonych pretensji - nie jest sprawą o przywrócenie do pracy w ścisłym słowa tego znaczeniu, przysługuje (z podanych wyżej przyczyn) opłata za czynności adwokata czy radcy prawnego obliczona od stawki minimalnej przewidzianej dla tej ostatniej kategorii spraw, to tym bardziej nie ma podstaw do odrębnego ustalania

owej stawki dla dochodzonego w sprawie o przywrócenie do pracy, instytucjonalnie związanego z roszczeniem głównym i akcesoryjnego wobec niego, roszczenia o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy.

Reasumując wypada stwierdzić, że podstawę obliczenia opłaty z tytułu zastępstwa procesowego strony w sprawie o przywrócenie do pracy i łącznie z nim dochodzone wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy stanowi stawka minimalna określona w § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

W rozpoznawanej sprawie stawka minimalna opłaty za udział pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym przed Sądem Okręgowym wynosiła zatem w świetle § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia 60 złotych, jak prawidłowo przyjęto w zaskarżonym postanowieniu.

Wobec bezzasadności zarzutów żalącego się, z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.